

BİLİMKURGU KLASİKLERİ

URSULA K. LE GUIN
ANLATIŞ

ithaki

İSTİKBAL
GÖKLERDEDİR!

i t h a k i

Ursula K. Le Guin

1929'da Kaliforniya'da doğdu. Babası ünlü antropolog Alfred Kroeber, annesi ise yazar Theodora Kroeber'dir. Radcliff ve Columbia üniversitelerinde edebiyat eğitimini tamamladı. 1950'li yıllarda fantastik öyküler ve romanlar yazmaya başladı. 1962'de ilk bilimkurgu öyküsü yayımlandı. İlk romanı ise 1966 yılında yayımlandı. Hugo, Nebula, Locus ve Dünya Fantazi ödüllerinin hepsini en az iki kere olmak üzere kazandı. 2014 yılında, edebiyata verdiği katkılardan dolayı Amerikan Ulusal Kitap Ödülü'ne lâyık görüldü. Başta Neil Gaiman, Iain Banks ve Salman Rushdie olmak üzere pek çok yazarı etkiledi. Yazarın eserlerinin altmetinlerinde anarşizm, sosyalizm, feminizm ve Taoculuğun izleri kolaylıkla sürülebilir.

Anlatış

Ursula K. Le Guin

Özgün Adı

The Telling

İthaki Yayınları - 1258

Bilimkurgu Klasikleri - 25

Yayın Koordinatörü: Tuğçe Nida Sevin

Dizi Editörü: Alican Saygı Ortanca

Yayına Hazırlayan: Yankı Enki

Düzeltili: Alican Saygı Ortanca

Kapak İllüstrasyonu ve Tasarımı: Hamdi Akçay

Grafik Uygulama: B. Elif Balkın

1. Baskı, Eylül 2017, İstanbul

ISBN: 978-605-375-715-3

Sertifika No: 11407

Türkçe Çeviri © Kemal Baran Özbek, 2017

Ursula K. Le Guin © 2000

Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2017

Bu eserin tüm hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguin Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin yan kuruluşudur.

Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 - Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center, Odin İş Merkezi No: 403/2 Topkapı - İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 - Faks: (0212) 613 51 97

Sertifika No: 29652

URSULA K. LE GUIN
ANLATIŞ

Çeviren

Kemal Baran Özbek

i t h a k i

i t h a k i

i t h a k i

*Hayattaki ilk hatamı doğduğum gün yaptım, ondan beridir de
bilgeliği bu yolla arıyorum.*

i t h a k i

MAHABHARATA

i t h a k i

Sutty, Dünya'ya gündüz vakti döndüğü zamanlar her seferinde köye giderdi. Geceleri ise, Soluk Diyarlar olurdu uğrak yeri.

Pirinç sarısı, zerdeçal püresinde ve safranla pişirilmiş pirinçte görülen o sarı, kadife çiçeğine has o turuncu ton, puslu bir günbatımının çayırlar üzerinde bıraktığı donuk portakal rengi, kına kırmızısı, tutku çiçeği kızılı, kurumuş kan kırmızısı, çamur kızılı: Güneş ışığının gündüzleri çevreyi bezediği tüm tonlara rastlamak mümkündü köyde. Rüzgârın ara sıra alıp getirdiği şeytanterisi çiçeği kokusu. Verandada Moti'nin annesiyle dedikodu yapan Teyzecik'in dere şırıltısını andıran sesi. Hurree Amca'nın yine beyaz bir sayfa üzerinde hareketsiz duran esmer eli. Ganesh'in bir domuz yavrusununkini çağrıştıran cana yakın bakışları. Çakılan bir kibrit ve peşisıra kıvrılarak yükselen o yoğun gri duman: keskin, canlı, yok olan. Sokaklarda yürüdüğü veya yemek yediği ya da o diğer güneşin altında gündüz maruz kaldığı yakıngerçekliklerin duyuusal saldırıları arasındaki boşluklarda dinlendiği sıralar aklından gelip geçen veya zihninde parıldayan kokular, belirtiller, yankılar.

Oysa gece her dünyada aynıdır. Işık'ın yokluğundan ibarettir aslen. O, karanlıkta kaldığı böylesi anlarda, Soluk Diyarlar'ın içinde bulur kendisini. Gelgelelim rüyada değildir, asla rüyada değildir. Uyanırken, uykuya dalmadan he-

men önce ya da gördüğü rüyanın tam orta yerinde huzursuz ve gergin bir şekilde uyanıp da yeniden uykuya dalmayı bir türlü başaramadığı zamanlarda olur bu. Bir sahne canlanmaya başlar zihninde, kalbe sıcaklık veren kısa ve ışıltılı kesitler halinde değil, belli bir mekânın ve zaman diliminin hafızada mutlak bir şekilde belirmesi yoluyla; ve hatıra bir kez canlanmaya başladı mı artık onun önüne geçmesi mümkün değildir. Yakasını bırakıp çekilinceye dek ona katlanmak, onu tekrar yaşamak zorundadır. Bu bir çeşit cezadır belki de, Dante'nin Cehennem'indeki âşıkların cezalandırılmasına benzer, mutluluğun nasıl bir his olduğunu anımsama cezası. Gel gör ki oradaki âşıklar şanslıydı, mutluluğu tek başlarına değil, birlikte anımsayabiliyorlardı en azından.

Yağmur. Vancouver'da yağmurla geçen ilk kış. Gökyüzü binaların tepesine çöküp şehrin sırtlarında yükselen o devasa, karanlık dağları dümdüz eden kurşundan yapılmış bir çatıdan farksız. Güneye doğru, çok önceleri suların yükselmesiyle beraber derinliklere gömülüp gitmiş olan Eski Vancouver'ın halen altında gizlendiği Ses'in yağmur sularınca dövülen gri suları uzanıyor. Kapkara bir sulusepken asfalt sokaklarda pırıltılar yaratıyor. Rüzgâr, onun bir yandan korkunun kamçılacağı bir şiddetle titremesine ve köpek gibi sızlanıp olduğu yere sinmesine yol açacak kadar hırçın ve delice esen, bir kutup ayısının koyverdiği buz gibi nefes misali Kutup'tan kopup gelen rüzgâr. O rüzgâr ki kızın eften püften kabanını adeta delip geçiyordu fakat ayağındaki botlar onu sıcak tutuyordu, kendisini pek yakında eve ulaştıracak olmalarından dolayı hantal yapısı ve siyah rengiyle gayet çirkin bir görünüm ortaya koyuşuna hiç aldırmaksızın her adımda etrafa su sıçratarak zemindeki oluklar ve çukurluklar üzerinde koşmaya devam ettiği plastik botları... Aslında bu dayanılmaz soğukun kişiye bir tür güven hissi verdiği bile söylenebilirdi. İnsanlar tüm nefret duyguları ve de ihtirasları

donmuşçasına, bir başkasını rahatsız etmek üzere duraklamaksızın birbirinin yanından hızla geçip gidiyordu. Kuzey'i seviyordu o, soğuşu, yağmuru ve kasvetli olmakla birlikte bir o kadar güzel olan bu kenti.

Teyzecik burada çok küçük, çok küçük ve fani görünüyordu gözüne, tıpkı minicik bir kelebek gibi. Üzerinde pamuklu kumaştan yapılmış, kızıl-turuncu tonlarda, Hintli kadınlara has bir sarı, bir böceğinki kadar narin olan bileklerinde ise incecik pirinç bilezikler vardı. O bölgede daha pek çok Hintli ve Hintli-Kanadalı melezi bulunmasına, kendisiyle benzer pek çok komşusu olmasına rağmen, Teyzecik onların yanında bile ufak tefek kalıyor, oraya ait değilmiş de kazara bu topluluğun arasına karışmış gibi duruyordu. Yüzündeki gülümseme ona diğerlerinin yabancılardığı, her daim özür dileyen bir ifade veriyordu. Sürekli olarak ayakkabı ve çorap giymek zorundaydı. Sadece yatmaya hazırlandığı zamanlar ayakları yeniden göz önüne çıkardı, geçmişte, köyde geçen yılları boyunca daima en az elleri ve gözleri kadar benliğinin birer parçası olagelmış, kendine özgü biçimiyle hatırı sayılır bir karakter ortaya koyan o ufak, kahverengi ayakları. Burada ise ayakları deri kılıflara tıklıp adeta hapsediliyor, soğuşun etkisiyle hissizleşiyordu. Bu yüzdendir ki pek fazla yürümüyor, ev işleri için oradan oraya koşturmuyor, telaşla mutfağı arşınlamıyordu. Kozasına geri dönen bir kelebek gibi, rengi solmuş yırtık pırtık el örgüsü yün bir battaniyeye sarılı vaziyette, oturma odasındaki şöminenin dibine yerleşirdi. Böylece zamanlarda içinde bulunduğu dünyadan kopar, yürüyerek olmasa bile en azından hayallerinde, uzaklara, daima daha uzaklara dalıp giderdi.

Her ne kadar son on beş yıl içinde onları tanıma olanağı nadiren bulmuşsa da Anne ile Baba şimdilerde Sutti'ye dizlerinin üzeri ve kollarının arası onun için öteden beri sığınak işlevi görmüş olan Teyzecik'ine oranla daha aşına geliyordu.

Ebeveynlerini keşfetmek, annesinin her daim yapıcı yönde kullandığı zekâsının yardımıyla sorunları çözüşünü ve babasının ailesine olan düşkünlüğünü sergileme yolunda giriştiği utangaç, sakar çabaları gözlemlenmek ona tatlı bir keyif veriyordu. Bir yandan koşulsuzca sevildiğini bilerek onlarla kendilerine denk bir yetişkinmişçesine sohbet etmek öyle kolay, öyle zevkliydi ki. Hemen her şey hakkında konuşuyorlar, böylelikle birbirlerini daha yakından tanıyorlardı. Bu esnada Teyzecik ise her geçen an daha çok içine kapanıyor, bir yandan hiçbir yere gitmediği izlenimi yaratırken aslında usulca, kimseye belli etmeksizin, küçük kanat çırpışları eşliğinde köyüne, Hurree Amca'nın mezarı başına süzülüyordu.

İlkbaharla beraber korku da çığageldi. Güneş ışığı bu kuzey topraklarına gümüşü tonda uzun ve solgun gölgelere sarılı yeniyetme bir parıltı halinde geri dönmüştü. Bodur erik ağaçları mahallenin ara sokakları boyunca pespembe çiçek açmıştı.

Rahipler, Pekin Antlaşması'nın Tek Kader Doktrini'ne zıt düştüğünü ve bu sebeple feshedilmesi gerektiğini ilan etmişlerdi. Soluk Diyarlar dış dünyaya açılacak, diyordu Rahipler; bu sayede oralarda yaşayan kitlelerin Kutsal Işık'tan faydalanmasının önü açılmış olacak, yeni yetişen nesiller inançsızlıktan arındırılacak, yabancı menşeli yanılğuların ve sapkınlıkların gölgesinden kurtulacaktı.

Tüm bunlara rağmen halen günaha sıkı sıkıya tutunma gafletinde bulunanlar ise yeniden eğitime tabi tutulacaktı.

Anne her gün Bağlantı ofislerindeki işine gidiyor, akşamları eve geç saatlerde ve suratı son derece asık bir halde dönüyordu. Bu artık son hamleleri, diyordu Anne; bu dediklerini de hayata geçirecek olurlarsa, bize yeraltından başka sığınacak yer kalmadı demektir.

O yılın mart ayının sonlarına doğru Tanrı'nın Kutsanmış Ordusu'na mensup bir uçak filosu Colorado'dan yola çıkıp

Washington'a ulaşarak oradaki Kütüphaneyi bombaladı ve ardı arkası kesilmeyen uçaklarca düzenlenip saatlerce süren bu baskın sonucu yüzlerce yıllık bir tarihin tüm bilgi birikimi yitip giderken milyonlarca kitap da kül olup havadaki toza karıştı. Washington'ın kendisi Soluk Diyarlar'dan değildi gerçi ama o güzelim kadim bina, her ne kadar genellikle kapalı tutulsa ve kapısından kilit, önünden de nöbetçi eksik olmasa da, daha önce hiç saldırıya uğramamıştı; bitmek bilmez sorunlar ve sayısız savaş, sosyal çöküntü ve devrimle geçen onca yıl süresince varlığını sürdürmeyi başarmıştı, ta ki bu sonuncuya kadar. Arınma Zamanı. Tanrı'nın Kutsanmış Orduları'nın Genel Kumandanı henüz sona ermemişken bu bombalamayı duyurmuş, onu eğitimsel bir eylem olarak niteleyip göklere çıkarmıştı. Ona göre tek bir Sözcük, tek bir Kitap olmalıydı. Tüm diğer sözcükler, tüm diğer kitaplar kesif bir karanlığın parçası olan vahim birer hatadan ibaretti. öplüktü hepsi. *Tanrı'mızın nuru herkesin, her şeyin üzerine olsun!* diye haykırıyordu beyaz üniformaları ve üzerine ak-seden görüntüyü ayna misali yansıtan maskeleri içindeki pilotlar, Colorado Hava Üssüne dönüşte toplandıkları kilisede gerçek birer yüzleri olmaksızın yüzleştikleri kameralara ve kendinden geçmişçesine ığrışıp coşkuyla bir o yana bir bu yana savrulan kalabalığa karşı. *Bütün pislikler silinip atılsın ve Tanrı'mızın nuru ışılsın!*

Derken, Hain'den geçen sene gelen şu yeni Elçi, Dalzul, Rahiplerle konuştu.

Dalzul'u Kutsal Odaya kabul etmişlerdi. Gerek genel haberleşme ağında gerekse *Tanrıbuyruğu* adı verilen haber ajan-sında onun gerçeğe yakın, üç boyutlu ve iki boyutlu görüntüleri kitlelerin gözü önüne serildi. Anlaşılan o ki, görüşmeler neticesinde Kutsanmış Orduların Genel Kumandanı'na Rahipler tarafından Washington Kütüphanesi'ni yok etmeye yönelik herhangi bir emir verilmediği tespit edilmişti.

Elbette ki burada Genel Kumandan'ın bir kusuru yoktu. Rahipler'in hata yapması ise ihtimal dahilinde bile değildi. Varılan sonuç, pilotların kapıldığı hevesin etkisiyle ölçsüzce davrandığı ve yetkilerini aşan eylemlere giriştiğiydi.

Çok geçmeden Kutsal Oda'dan karar çıktı: Pilotlar cezalandırılmalıydı. Bütün diğer birimlerden pek çok askerin, kalabalık bir izleyici kitlesinin ve de kameraların önünden geçirilecekler ve sonrasında halkın tanık olacağı biçimde silahları ve beyaz üniformaları kendilerinden geri alınacaktı.

Maskeleri sökülüp alındı ve yüzleri açığa çıktı. Silbaştan eğitime tabi tutulmak üzere utanç içinde götürüldüler.

Tüm bunlar ağ yoluyla izlenebilmişti fakat Baba yayın bağlantılarını kestiğinden, Sutti bu törene tanıklık etmek için başka yollar bulmak zorunda kalmıştı. *Tanrıbuyruğu* da bu haberin görüntüleriyle dolup taşıyordu. Ve tabii, bir kez daha, yeni Elçi'nin görüntüleriyle.

Dalzul bir Yerküreli idi. Dediklerine göre tam burada, Tanrı'nın yarattığı Yerküre'de doğmuştu. Dünya'daki insanları hiçbir dış dünyanın asla anlayamayacağı ölçüde anlayan, tanıyan biriydi o. Yıldızlardan kopup gelerek Rahiplerin ayağının dibinde diz çöken ve hem Kutsal Ofis'in hem de Ekumen'in barışçıl gayelerinin nasıl uygulamaya konabileceğini onlarla tartışan biri.

“Üstelik çok da yakışıklı,” dedi Anne, Elçi'nin görüntüsüne dikkatle bakarak. “Tam olarak hangi ırktan dersin? Beyaz mı?”

“Haddinden fazla beyaz hem de,” cevabını verdi Baba.

“Kökene neresiymiş acaba?”

İşte bu sorunun yanıtını kimse kesin keskin bilmiyordu. İzlanda, İrlanda, Sibiryaya... Herkes başka bir sav ortaya atıyordu. Hepsinin hemfikir olduğu yegâne husus, Dalzul'un eğitim görmek üzere Yerküre'den ayrılıp Hain'e gittiğiydi. İlk Gözlemci, sonrasında ise Seyyah statüsüne gelmeye layık

görülmesi uzun sürmemiş, bunu evine geri gönderilmesi izlemişti: Yerküre'yi ziyaret eden ilk Yerkürelî Elçi.

“Buradan ayrıları bir asrı hayli aşkın zaman olmuş,” diye belirtti Anne. “Tekçiler Doğu Asya'yı ve Avrupa'yı ele geçirmeden önce. Asya'nın batısında bile henüz boruları pek ötmezken. Eh, dünyasını bıraktığından çok farklı bulmuş olsa gerek.”

Ne şanslı adam, diye geçirdi içinden Suttu. Hem de ne şans! Buradan yakasını kurtarmış, Hain'e gitmiş, Ve'deki Okul'da öğrenim görmüş, her şeyin Tanrı'dan ve de nefretten ibaret olmadığı, sakinlerinin milyonlarca yıllık bir tarih birikimi üzerinde yaşadığı ve üstelik her şeyi anlayıp yorumlayabildiği yerlerde bulunmuş!

Aynı gece Anne ile Baba'ya Yetiştirme Okulu'nda eğitim görmek istediğini bildirmiş, bu sayede Ekumen Koleji'ne girmeye hak kazanma yolunda bir şans olabileceğini vurgulamıştı. Bu arzusunu onlara büyük bir çekingenlikle söylemiş, gelgelelim ebeveynlerinin onun bu dileği karşısında tedirginliğe kapılmak şöyle dursun, şaşırırmaktan bile uzak olduğu gerçeğiyle karşılaşmıştı. Öyle ki, “Şu günlerde öylesi bir dünyaya kapağı atmak hiç de fena fikir değil doğrusu,” diye yorumda bulunmuştu Anne.

Öylesine sakin ve bu teklife destek vermeye o denli istekli görünüyorlardı ki sınavı başarıyla geçip diğer dünyalardan birine gönderilecek olursam beni bir daha göremeyeceklerinin farkında değiller mi yoksa, diye hayret etmekten kendini alamamıştı. Elli, yüz, belki de yüzlerce yıl... Uzayda gerçekleşecek git-gel seyahatleri bu sürelerin altına nadiren iner, çoğunlukla bu süreleri de aşardı. Nasıl olur da bu gerçeği umursamazlardı? Ancak o günün akşam saatlerinde, dolgun dudakları, kanca burnu, kırışmaya yüz tutmuş saçları ile babasının o her daim ciddi ve de narin suratını profilden seyredalmişken, başka bir dünyaya gönderilmesi durumunda

onun da ebeveynlerini bir daha asla göremeyecek oluşu kafasına dank etti. Onların bu seçenek üzerinde kendisi henüz bunu gündeme dahi getirmemişken fikir alışverişi yapmış olduğunu şimdi şimdi anlıyordu. Birlikte geçirilen kısacık zamanlar ve bunları bölen uzun ayrılıklar, kendisinin olduğu kadar onların da yetinmeye mahkûm olduğu yegâne şeydi. Belki de bunun içindir ki, böylesi dönemleri yakaladılar mı tadını olabildiğince çıkarmaya bakıyorlardı.

“Haydi biraz yiyiver, Teyzecik,” diye teşvik etti Anne, fakat Teyzecik önündeki naan* dilimine karınca anteni inceliğindeki parmaklarıyla şöyle bir dokunmakla yetiniyor, onu eline almaya bir türlü yanaşmıyordu.

“Hiç kimse böyle bir un yardımıyla güzel ekmek yapamaz,” dedi, açşığı temize çıkarmak istercesine.

“Sen geçmişte köy ortamında yetiştiğin için böyle nazlı oldun,” diye takıldı ona Anne. “Kanada’da bundan iyisi can sağlığı. Bulup bulabileceğin en kaliteli kıyılmış saman ve alçı tozu duruyor şu an önünde.”

“Doğru, şımarık yetiştim ben,” diye onayladı Teyzecik, yüzünde artık çok uzaklarda kalmış bir yurdun hatırasının yarattığı bir tebessümle.

Eski sloganlar binaların dış cephelerine kazılıydı: GELECEĞE DOĞRU, İLERİ.

AKA’NIN ÜRETİCİ-TÜKETİCİLERİ YILDIZLARA YÜRÜYOR. Daha yeni sloganlar ise göz kamaştırıcı elektronik görüntü şeritleri eşliğinde binalar boyunca uzanıyordu: GERİCİ DÜŞÜNCE DENEN DÜŞMANI MAĞLUP ETTİK.

Bu elektronik tabelaların kimi yerinde bozukluk meydana geldiğinde ise ortaya adeta esrarengiz şifreler çıkıyordu: GER CE EN LU İK. Söz konusu sloganların en yenilerine gelince, bunlar sokakların üzerinde, adeta havada asılı duruyordu: SAF BİLİM YOZLAŞMAYI YOK EDECEK. HEP

* Yumuşak buğday kullanılarak tandır fırınında yapılan, Hindistan’ın kuzeyine özgü kalın bir çeşit pide. -çn